

Komentar: Srbija ce preziveti bez americke pomoci

Author: [IWPR Balkans](#)

Pretnja uskracivanjem donacija ako Beograd ne izruci Karadzica i Mladica sve je manje uverljiva.

Americka administracija ponovo je uputila zahtev srpskim vlastima za blizom saradnjom sa Haskim tribunalom upozoravajući da ce u suprotnom blokirati 100 miliona dolara fiskalne pomoci Srbiji ovog proleca.

Ovoga puta se zahteva hapsenje i isporucenje Ratka Mladica, a ne, kao pre, samo saradnja sa Tribunalom.

Mada je pretnja americkog Senata o blokiranju pomoci za Srbiju izazvala brojne napise u medijima u kojima se spekulise o tome da li ce Srbija preziveti ovaj udarac, novac je ovde, ipak, manje znacajan nego sto to mnogi veruju.

Iako srpskoj vladi predstoji reforma budzeta, cini se da ce ona u 2004. godini moci da se provuce i bez ove finansijske pomoci.

Glavni razlog za to su proslogodisnji prihodi od privatizacije, koji su bili preko ocekivanja.

U rebalansiranom budzetu Srbije za 2003. godinu planiran je deficit od 744 miliona dolara. Medjutim, srpska vlada je u leto 2003. godine ostvarila nekoliko izuzetno visokih prihoda od privatizacije. Prikupila je preko 550 miliona dolara od prodaje dva duvanska preduzeca i naftne kompanije Beopetrol – sto daleko nadmasuje planiranih 198 miliona ukupnih prihoda od privatizacije u rebalansiranom budzetu.

Projekcija budzeta za 2004. godinu, koji je pocetkom novembra 2003. godine predlozila vlada Srbije, predvidja deficit od 774 miliona – sto cini 2,41 odsto od ukupnih budzetskih prihoda.

Ovaj deficit ce se pokriti iz prihoda koji obuhvataju 360 miliona dolara iz privatizacije i 130 miliona u stranim donacijama.

Americka finansijska pomoc od 100 miliona cini sustinski deo planiranih donacija. Ipak, imajući u vidu da bi privatizacija opet mogla doneti znatno vise prihoda nego sto se ocekuje, gubitak americke fiskalne pomoci mogao bi se relativno lako pokriti iz drugih izvora.

Pored toga, nova srpska vlada ce na pocetku svog mandata zateci sredstva koja moze iskoristiti za popunjavanje budzetskog deficita tokom 2004. godine, tako da izostanak 100 miliona ne bi znacajno ugrozio drzavni budzet.

S obzirom na cinjenicu da je ovo samo projekcija uradjena u novembru 2003. godine, a da vlada jos uvek nije izabrana, moguće je da ce nova vlada napraviti novu projekciju u kojoj ce nivo planiranih donacija biti smanjen. Nova vlada ce sigurno u 2004. godini pokusati da promeni politiku prihoda, oslanjajući se manje na prihode od donacija, a vise na nivo direktnih investicija i prosirenje poreske baze. Ukoliko se ova strategija pokaze uspesnom, finansijska pomoc od 100 miliona u nacelu ce jos vise izgubiti na znacaju.

Pravi značaj američkog paketa pomoći ne leži u potencijalnom finansijskom gubitku već se ogleda u signalima koji se time šalju međunarodnoj zajednici.

Neki finansijski analitičari kažu da bi američki potez mogao imati domino efekat kod drugih institucija kao što su Međunarodni monetarni fond, MMF, i Svetska banka. Ukoliko ove institucije odluče da blokiraju finansijske aranžmane sa Srbijom, posledice bi mogle biti znatno ozbiljnije.

MMF je odobrio kreditni aranžman u maju 2002. na ukupan iznos od 650 miliona koji se isplaćuje kvartalno u transama od po 50 miliona dolara sve do maja 2005. godine. Na svakih pola godine vrši se revizija nakon čega se odlučuje da li će se dodeliti dalje tranše. Odluka o produžetku aranžmana zavisi od toga da li se postuju kriterijumi MMF-a. Do sada je isplaćeno 6 od ukupno 13 tranši.

Što se tiče Svetske banke, ona je odobrila trogodišnji aranžman za Srbiju i Crnu Goru 2001. godine u ukupnom iznosu od 540 miliona dolara, pri čemu isplata sredstava zavisi od postignutih standarda. Do kraja fiskalne 2003. godine, Svetska banka je uplatila skoro 397 miliona.

Zvaničnici Svetske banke u Beogradu ne očekuju od Amerike da vrši pritisak na njih kako bi se suspendovale kreditne linije za Srbiju, a pogotovo zbog činjenice da Amerikanci nikada nisu povezivali kreditne aranžmane MMF-a i Srbije sa izručenjem Ratka Mladica.

Sve dok paketi MMF-a i Svetske banke pomazu u održavanju monetarne stabilnosti – a njihova suspenzija bi mogla dovesti do destabilizacije zemlje i celog regiona – malo je verovatno da će se Vasington odlučiti na takav korak.

Uopšte uzev, američka administracija imala je do sada daleko blagonakloniji stav prema srpskoj vladi od komiteta američkog Kongresa u kojima je predlog o uslovljavanju pomoći izručenjem Ratka Mladica i nastao.

U najgorem slučaju, predstavnici SAD bi mogli da se u izvršnim telima MMF uzdrže od glasanja kada se bude odlučivalo o narednim transama kredita koje ova institucija daje Srbiji.

Izgledi Beograda za dobijanje budućih zajmova od MMF-a i Svetske banke mogu zavisi znatno više od sastava i politike nove srpske vlade.

Američki podsekretar za ekonomska pitanja, Alen Larson, koji je posetio Beograd 11. februara, jasno je stavio do znanja kako Vasington želi novu vladu sastavljenu od prodemokratskih snaga koje su zbacile Milosevica s vlasti 2000. godine.

Takva vlada verovatno bi mogla računati na američku podršku. Pitanje je šta bi se desilo ako bi se u novoj vlasti našli socijalisti Slobodana Milosevica ili Srpska radikalna stranka, SRS, koja je bila Milosevićev saveznik tokom 90-ih, i ako bi takva vlada odbacila mogućnost bilo kakve saradnje sa Haskim tribunalom.

U tom slučaju, stav Vasingtona mogao bi se drastično promeniti i navesti američke predstavnike u MMF-u i Svetskoj banci da blokiraju celokupnu finansijsku saradnju sa Srbijom i Crnom Gorom.

Iskustva prethodnih godina pokazuju da su SAD uvek do sada uslovljavale finansijsku pomoć blizom saradnjom između Srbije i Haskog tribunala, ali je pomoć do sada uvek stizala.

Od srpske vlade zahteva se hapsenje i isporucenje Ratka Mladica, ali cini se da bi vlada bila kooperativna ukoliko ne bi predstavljala prepreku hapsenju, odnosno ukoliko ne bi izricito odbila saradnju sa Tribunalom.

To novoj vladi Srbije ostavlja dovoljno prostora da do 31. marta napravi strategiju kojom ce ublaziti negativne posledice odsustva pune saradnje sa Tribunalom.

Dusan Pavlovic je politicki analiticar Jefferson instituta u Beogradu.

Focus: Balkans: Regional Reporting & Sustainable Training

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/komentar-srbija-ce-preziveti-bez-americke>